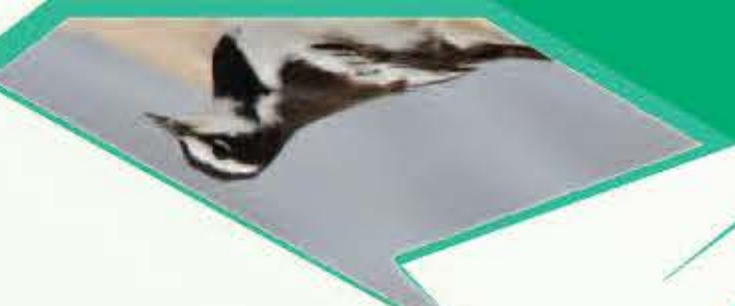

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์
คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัย
ของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์
ที่ถูกละเลย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย
เพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์
ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์
ที่ถูกละเลย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม เป็นข้อเสนอที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี ตลอดจนเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องเป็นไปตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในการยกร่าง เนื้อหาสาระ กำหนดประเด็นหลัก แนวทาง ตลอดจนกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ โดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมาโดยลำดับ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณ องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคามฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะร่วมมือกันขับเคลื่อนและผลักดันในการนำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ ไปใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ จัดทำแผนหรือวางแผนการดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำมาซึ่งการอนุรักษ์ คุ่มครอง พื้นที่ชุ่มน้ำ และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัย และชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคามของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง
และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

สารบัญ

๑. บทนำ.....	๑
๒. ความสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	๔
๒.๑ นโยบาย แผนการจัดการในระดับโลก.....	๔
๒.๒ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนการจัดการของประเทศไทย.....	๖
๓. ข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครองและใช้ประโยชน์.....	๗
ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ที่ถูกคุกคาม	
- ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๑ การอนุรักษ์ คุ่มครอง และฟื้นฟู.....	๙
ชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัย	
- ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๒ การสร้างแรงจูงใจ.....	๑๖
และส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	
- ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๓ การศึกษา วิจัย และถ่ายทอดองค์ความรู้.....	๒๓
- ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๔ การสื่อสาร การให้ความรู้.....	๒๖
และการเสริมสร้างความตระหนัก	
๔. นิยามคำศัพท์.....	๓๐

ข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัย ของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

๑. บทนำ

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ดังจะเห็นได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศเหล่านี้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน และดำรงวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่เป็นแหล่งอาหาร ประกอบอาชีพ ยารักษาโรค เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อันเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพของพืชคิดเป็นร้อยละ ๔ ของพืชที่จำแนกชนิดแล้วทั่วโลก มีสัตว์มีกระดูกสันหลัง คิดเป็นร้อยละ ๘ ของสัตว์มีกระดูกสันหลังทั่วโลก มีสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังคิดเป็นร้อยละ ๖ ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังทั่วโลก

แต่ปัจจุบันความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศกลับถูกคุกคามมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก การสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ อันเนื่องมาจากการพัฒนาและขยายตัวของชุมชนเมือง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยขาดการวางแผน ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพเกินขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้ การแพร่กระจายของมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่นับจะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี

ภาพจาก: ยอห์น

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับความหลากหลายทางชีวภาพ จึงได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biodiversity) เป็นลำดับที่ ๑๘๘ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์

ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเท่าเทียมและ

ภาพจาก: สมบัติ สติบุตร์

ยุติธรรม โดยมาตรา ๗ (เอ) ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดให้ภาคีจำแนก วินิจฉัยองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของประเทศ สำหรับการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยพิจารณารายการซึ่งระบุตามประเภทชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์หายาก ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม หรือชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และมาตรา ๘ และมาตรา ๙ ได้กำหนดให้

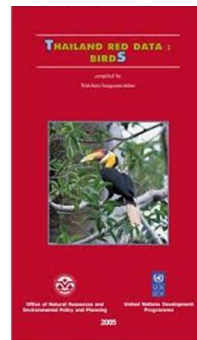
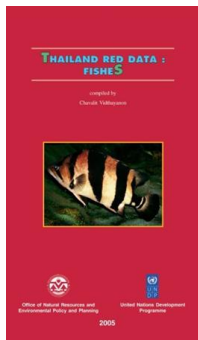
ภาคีสมาชิก จัดทำแนวทาง ระเบียบ เพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง หรือพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นถิ่นอาศัยตามธรรมชาติ ทั้งในและนอกถิ่นอาศัย รวมถึงการประกาศพื้นที่ที่คุ้มครอง หรือพื้นที่ซึ่งต้องการมาตรการพิเศษสำหรับการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นหลักประกันในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) ในลำดับที่ ๑๑๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๑ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นข้อตกลงระหว่าง รัฐบาลในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ และยับยั้งการสูญหาย ของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก โดยสนับสนุนให้มีการจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ต่อมาประเทศไทย ได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรภายใต้โครงการพันธมิตรพื้นที่เครือข่ายนกอพยพในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก – ออสเตรเลีย (Partners of The East Asian – Australasian Flyway Partnership: EAAFP) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่ออนุรักษ์นกอพยพและแหล่งที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการสร้างความรู้ และความตระหนักในคุณค่า และความสำคัญของนกอพยพ โดยให้แต่ละประเทศพันธมิตรเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่อยู่อาศัยของนกอพยพ เข้าร่วมเป็นพื้นที่เครือข่ายนกอพยพ

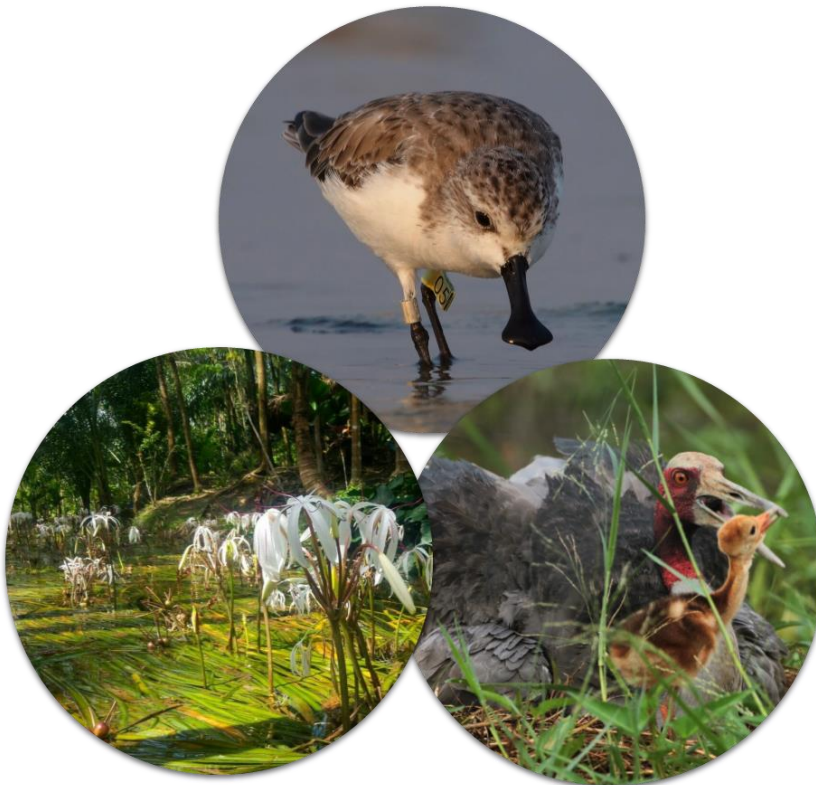
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานกลาง อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (National Focal Point) มีหน้าที่ ในการดำเนินงานตามพันธกรณี และข้อตัดสินใจภายใต้อนุสัญญาที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี ตลอดจน ความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำสถานภาพสัตว์มีกระดูกสันหลังที่ถูกคุกคามของประเทศ กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๘ และ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดทำ

นโยบาย การวางแผน การจัดทำ มาตรการ กลไกในการอนุรักษ์ คุ่มครอง พื้นที่ชุ่มน้ำ และติดตาม การเปลี่ยนแปลงของชนิดพันธุ์ ในธรรมชาติ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และ

ใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้ โครงการ Conserving Habitats for Globally Important Flora and Fauna in Production Landscapes ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์ ที่มีความสำคัญระดับโลกในพื้นที่ภาคการผลิต สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รวบรวม และวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ตลอดจนผลการศึกษาต่างๆ

ภายใต้โครงการฯ เช่น การศึกษา ทบทวนกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์และถิ่นอาศัย การจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่บูรณาการการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีความสำคัญระดับโลก ในพื้นที่ภาคการผลิต การศึกษา รวบรวม จำแนก จัดเก็บ และจัดทำฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของชนิดพันธุ์ และการประเมินการให้บริการทางนิเวศของแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม ได้มีการประสานเวียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ แล้วตามลำดับ

ภาพจาก: โครงการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความสำคัญระดับโลก ในพื้นที่ภาคการผลิต

๒. ความสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ นโยบาย แผนการจัดการในระดับโลก

๒.๑.๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาสังคมโลก (The Millennium Development Goals หรือ MDGs) ใน ๘ ประเด็น และได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้เสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาหลังปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (Post-2015 Development Agenda) โดยมีข้อกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ ประการ ซึ่งจะนำไปใช้ในการพัฒนาโลกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ เป็นต้นไป เรียกว่า Sustainable Development Goals หรือ SDGs ซึ่งการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์อย่างยั่งยืนได้ถูกผนวกไว้ในเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

เป้าหมายที่ ๖: การมีน้ำสะอาดและการมีสุขอนามัยที่ดี โดยเป้าหมายนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัย โดยภายใน พ.ศ. ๒๕๗๓ จำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างที่เหมาะสม โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย การส่งเสริมสุขอนามัยในทุกระดับประชาชน สิ่งจำเป็นในการป้องกันและฟื้นฟูระบบนิเวศเกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดูแล

ภาพจาก: บ้านสวนกุหลาบ

เป้าหมายที่ ๑๒: แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การที่จะบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องลดรอยเท้าทางนิเวศลงอย่างเร่งด่วน โดยการเปลี่ยนแปลงการผลิตและการบริโภคสินค้าและทรัพยากร การจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการกำจัดขยะและมลพิษเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้

เป้าหมายที่ ๑๔: การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดยเป้าหมายนี้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากรอบการทำงานเพื่อจัดการและปกป้องระบบนิเวศทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนจากภาวะมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์

ภาพจาก: ปรีญญา ผดุงถิ่น

เป้าหมายที่ ๑๕: การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก ซึ่งเป็นเป้าหมายที่มุ่งเน้นให้เกิดการมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกภายในปีพ.ศ. ๒๕๗๓ เช่น การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่กึ่งแห้ง ภูเขา พร้อมเร่งดำเนินการเพื่อที่ลดความสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์

๒.๑.๒ แผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๒๐๑๑ - ๒๐๒๐ และเป้าหมายไอจิ

จากการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภาคีอนุสัญญาฯ ได้ให้การรับรองแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๒๐๑๑ - ๒๐๒๐ (Strategic Plan for Biodiversity 2011/2020 and Aichi Targets) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับภาคีอนุสัญญาฯ แผนกลยุทธ์ดังกล่าวนี้ประกอบด้วยเป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ ๕ เป้าประสงค์ และ ๒๐ เป้าหมาย ซึ่งร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับนี้ มีความสอดคล้อง และเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๒๐๑๑ - ๒๐๒๐ เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ B : ลดแรงกดดันโดยตรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพและส่งเสริมประโยชน์อย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ที่ C: ปรับปรุงสถานภาพของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฝ้าระวังรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม และเป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ D: เพิ่มพูนผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และบริการจากระบบนิเวศต่อคนทั้งปวง

๒.๑.๓ แผนกลยุทธ์อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ค.ศ. ๒๐๑๖ - ๒๐๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๗)

แผนกลยุทธ์อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ค.ศ. ๒๐๑๖ - ๒๐๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๗) เป็นแผนฉบับที่ ๔ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบด้วย เป้าประสงค์ทางกลยุทธ์ ๔ เป้าประสงค์ ได้แก่ ๑) ให้ความสำคัญกับปัจจัยขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการสูญเสียและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ชุ่มน้ำ ๒) การอนุรักษ์และบริหารจัดการเครือข่ายแรมซาร์ไซต์อย่างมีประสิทธิภาพ ๓) การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด และ ๔) การส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

๒.๑.๔ แผนกลยุทธ์ความริเริ่มระดับภูมิภาค Indo-Burma Ramsar Regional Initiative พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗

แผนกลยุทธ์ความริเริ่มระดับภูมิภาค Indo-Burma Ramsar Regional Initiative พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗ (Indo-Burma Ramsar Regional Initiative (IBRRI) Strategic Plan 2019 - 2024) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ด้านพื้นที่ชุ่มน้ำ ๒) สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญ เข้าสู่การบริหารจัดการพื้นที่แรมซาร์ไซต์ และพื้นที่ชุ่มน้ำอื่น ๆ ๓) ให้ความช่วยเหลือ พัฒนา สร้างความเข้มแข็งและการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุกภาคส่วนและทุกระดับ ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษา การสร้างความเข้มแข็ง การมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน (CEPA) และ ๕) ส่งเสริมการบริหารจัดการความริเริ่มในระดับภูมิภาค

ภาพจาก: <https://th.wikipedia.org/wiki>

๒.๒ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนการจัดการของประเทศไทย

๒.๒.๑ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้เร่งการอนุรักษ์ ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดระบบอนุรักษ์ ป่าไม้ และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์และนโยบายคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

๒.๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพไว้ใน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๒.๓ แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดแผนงานและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ใน ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม และยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

๒.๒.๔ แผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

แผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และดำเนินการตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการลดอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมให้สามารถดำรงไว้ซึ่งการให้บริการทางนิเวศ รวมถึงได้กำหนดให้มีการจัดทำกลไกการปกป้องคุ้มครอง และฟื้นฟูชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ตามทะเบียนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศ

๒.๒.๕ แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จัดทำขึ้นเพื่อถ่ายทอดยุทธศาสตร์ มาตรการ และเป้าหมายชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ตามแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ไปสู่การปฏิบัติ แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก ๔ ด้าน และแผนปฏิบัติการ ๑๐ เรื่อง

ภาพจาก: วิทยนันท์ สิมปรุงพัฒนกิจ

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตัดสินใจในระดับนโยบาย กรอบการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามที่ครอบคลุมในทุกมิติ มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายด้านความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ที่ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

๓.๑ การอนุรักษ์ คุ่มครอง และฟื้นฟูชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัย ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน

๗ แนวทาง

๓.๒ การสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์

อย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน

๗ แนวทาง

๓.๓ การศึกษา วิจัย และถ่ายทอดองค์ความรู้

ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน ๒ แนวทาง

๓.๔ การสื่อสาร การให้ความรู้ และการเสริมสร้าง

ความตระหนัก ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน ๓ แนวทาง

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครองและใช้ประโยชน์อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตัดสินใจในระดับนโยบาย กรอบการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคามที่ครอบคลุมในทุกมิติ

ด้านการอนุรักษ์ คุ่มครอง และฟื้นฟู ชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัย (๗ แนวทาง)

-
- ๑) บูรณาการการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยเข้าสู่การจัดทำผังเมือง
 - ๒) ส่งเสริมให้เกิดการจัดทำ SEA และพัฒนาไกในการจัดทำ IEE, EIA และ ESHA
 - ๓) ส่งเสริมให้ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเป็นพื้นที่คุ้มครอง หรือพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ
 - ๔) ปรับปรุงการประเมินสถานภาพ และสถานะทางกฎหมายของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม
 - ๕) พัฒนา จัดทำ และปรับปรุงแผนแม่บท/แนวทาง/มาตรการการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์อาศัยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
 - ๖) ส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจ รวมถึงการสร้างความร่วมมือของภาคประชาสังคม
 - ๗) ส่งเสริม และสนับสนุนการเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

ด้านการสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริม การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (๗ แนวทาง)

-
- ๑) ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานชีวภาพอย่างยั่งยืน
 - ๒) ส่งเสริมการผลิตทางเกษตรอย่างยั่งยืน
 - ๓) พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - ๔) เสริมสร้างและเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นในการตั้งรับ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - ๕) ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำ พัฒนาแผนการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ
 - ๖) ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ป่าด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม
 - ๗) การสร้างแรงจูงใจ และประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์

ด้านการศึกษา วิจัย และถ่ายทอด องค์ความรู้ (๒ แนวทาง)

-
- ๑) พัฒนาและส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ถิ่นอาศัย
 - ๒) พัฒนางานวิจัย องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการสื่อสาร การให้ความรู้ และการเสริมสร้างความตระหนัก (๓ แนวทาง)

-
- ๑) เสริมสร้างความรู้ในเรื่องของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ผ่านหลักสูตรการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาค้นคว้าด้วย
 - ๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก
 - ๓) เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งของเครือข่าย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครองและใช้ประโยชน์อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

ข้อเสนอเชิงนโยบาย		แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๑ การอนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟู ชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัย			
๑.๑ บูรณาการการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม เข้าสู่การจัดทำผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ	๑) จัดทำ ทบทวน ปรับปรุงการวางแผน และจัดทำผังเมือง รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม โดยเฉพาะถิ่นที่อยู่อาศัยนอกเขตอนุรักษ์ เข้าสู่การจัดทำผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ เช่น กำหนดประเภทการใช้ที่ดินสำหรับพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญ ๒) จัดทำผังเมืองรวม (ชุมชน) / ผังเฉพาะสำหรับพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม เช่น พื้นที่สีเขียวทะเลทราย ควบกำหนดตัวเลขย่อยพร้อมกำหนดข้อห้ามการประกอบกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม ทั้งนี้ ข้อกำหนดทั้งหมดต้องผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคการผลิตขนาดใหญ่ เช่น ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว รวมถึงภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชน เป็นต้น อีกทั้งการกำหนดประเภทการใช้ที่ดินจะต้องคำนึงถึงความสมดุลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และผลักดันให้มีการใช้กฎหมายอย่างจริงจัง		หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมโยธาธิการและผังเมือง - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - กรมพัฒนาที่ดิน - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค - กรมเจ้าท่า - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.๒ ส่งเสริมให้เกิดการประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) และพัฒนากลไกในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination: IEE) รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจกรรม หรือการดำเนิน การที่อาจมีผลกระทบ ต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่าง รุนแรง (Environmental and Health Impact Assessment : EHIA) ในพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของ ชนิตพื้นรู้พืชและสัตว์ที่ถูกรบกวน	๑) ส่งเสริมให้เกิดการประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ในพื้นที่ซึ่งเป็น ถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิตพื้นรู้พืชและสัตว์ที่ถูกรบกวน ๒) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อถิ่นอาศัย และ ชนิตพื้นรู้พืชและสัตว์ที่ถูกรบกวน ที่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รายงานการประเมินผลกระทบ ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมตลอดจนการจัดวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เหมาะสม รวมถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสุขภาพของประชาชนที่อาจได้รับ ผลกระทบจากการพัฒนา ๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม การดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ ในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานการประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพต่อชุมชน อย่างรุนแรง ในพื้นที่อันเป็นถิ่นอาศัยของชนิตพื้นรู้พืชและสัตว์ที่ถูกรบกวน	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานสนับสนุน - กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง - กรมทรัพยากรน้ำ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - กรมโยธาธิการและผังเมือง - กรมเจ้าท่า - กรมชลประทาน - กรมโรงงานอุตสาหกรรม - กรมทางหลวง - บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
		- กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ - องค์การพัฒนาเอกชน - สถาบันการศึกษา - ภาคเอกชน - หน่วยงานเจ้าของโครงการ - หน่วยงานอนุมัติ อนุญาต - โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ
๑.๓ ส่งเสริมให้ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเป็นพื้นที่คุ้มครอง หรือพื้นที่คุ้มครอง หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar site) หรือพื้นที่เครือข่ายนกอพยพในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก - ออสเตรเลีย หรือพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม หรือพื้นที่มรดกทางการเกษตร หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น	๑) ประกาศ กำหนดให้ถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเป็นพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar site) หรือพื้นที่เครือข่ายนกอพยพในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก - ออสเตรเลีย หรือพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม หรือพื้นที่มรดกทางการเกษตร หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด - กรมการค้าภายใน - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.๔ ปรับปรุงการประเมินสถานภาพ และสถานะทางกฎหมายของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม	๑) จัดทำ ทะเบียนฐานข้อมูล หรือรายงานสถานการณ์ ตลอดจนพัฒนา ปรับปรุงการประเมินสถานภาพของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย ใน Thailand Red data ของ สผ. และในฐานข้อมูลบัญชีแดงของ IUCN (IUCN Red List) ทั้งสัตว์มีกระดูกสันหลัง สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง และพืช เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามให้เป็นปัจจุบัน ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การผลักดันให้ปลัฟลิ้งธาร ได้รับการปรับปรุงสถานะจาก Endangered (EN) เป็น Critically Endangered (CR) หรือ นกแสกทุ่ง จากเดิม Vulnerable (VU) เป็น Critically Endangered (CR) ตาม Thailand Red data ของ สผ. เป็นต้น ๒) ผลักดันให้ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น - ผลักดันให้ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคามได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง ตาม ร่าง พรบ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. - ผลักดันให้บรรจุปลัฟลิ้งธารเป็นพันธุ์ไม้น้ำหวงห้ามและจำกัดควบคุมการส่งออก หรือนำผ่าน ตามพระราชกำหนดกรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ - ผลักดันปลัฟลิ้งธารให้เป็นพืชที่ได้รับการคุ้มครองในอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) บัญชี ๑ หรือ ๒ ตามความเหมาะสม - ผลักดันให้นกเด้าลมแม่น้ำโขง ปลาชีวสมพงษ์ แมวป่า (เสือกระต่าย) นกจู๋เต็น ได้รับการคุ้มครองเป็นสัตว์ป่าสงวน ตาม พรบ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมวิชาการเกษตร - กรมประมง หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง
และใช้ประโยชน์ด้านอาชีพของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.๕ พัฒนา จัดทำ และปรับปรุงแผนแม่บท แนวทาง มาตรการการปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ด้านอาชีพของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ที่ถูกละเลย เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	๑) พัฒนา จัดทำ ปรับปรุงแผนแม่บท แนวทาง มาตรการ แผนการจัดการ เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ด้านอาชีพของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ที่ถูกละเลย การให้บริการทางนิเวศ รวมถึงการกำหนดแนวทางที่ชัดเจน ในการขับเคลื่อนและผลักดัน แผนแม่บท แนวทาง มาตรการดังกล่าวไปสู่ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ๒) จัดทำแผนติดตามการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ที่ถูกละเลยอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น ๓) บูรณาการเรื่องการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลยเข้าสู่ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาชุมชน ๔) พัฒนาช่องทางทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ ใช้ประโยชน์ และติดตามจำนวนประชากรชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลย ระหว่างภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ - กรมวิชาการเกษตร - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถาบันการศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.๖ ส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการดูแลถิ่นอาศัยของชนิตพันธุ์พืช และสัตว์ที่ถูกคุกคามอย่างยั่งยืน	๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมถึงภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ การจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำข้อกำหนดชุมชน มาตรการ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับกฎหมาย หรือระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกลไกในการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ ที่ถูกคุกคาม ภายนอกพื้นที่อนุรักษ์ ๒) จัดทำ พัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายใต้ข้อกำหนด ชุมชน มาตรการ แผนการใช้ที่ดิน และการบริหารจัดการดังกล่าว ทั้งในระยะสั้นและ ระยะยาว	หน่วยงานหลัก - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานสนับสนุน - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.๗ ส่งเสริม และสนับสนุนการเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม	๑) ส่งเสริมการเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม และนำปล่อย ออกสู่แหล่งที่อยู่ตามธรรมชาติอย่างเหมาะสม พร้อมมีการติดตามและประเมิน ผลอย่างต่อเนื่อง ๒) ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคามนอกถิ่นอาศัย (ex situ) เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ สถาบันการศึกษา หรือในลักษณะของธนาคาร เมล็ดพันธุ์ (Seed bank) ธนาคารพันธุกรรม (Gene bank) รวมถึงในสภาพ field collection	หน่วยงานหลัก - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - กรมประมง - กรมวิชาการเกษตร - สถาบันการศึกษา - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การพัฒนาเอกชน หน่วยงานสนับสนุน - สถาบันการศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๒ การสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน		
๒.๑ ส่งเสริมการบริโภค การใช้ทรัพยากรและการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานชีวภาพอย่างยั่งยืน	๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiaries Pay Principle: BPP) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการจ่ายค่าตอบแทนนิเวศบริการ (Payment for Ecosystem Service: PES) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศที่มีความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม ๒) รวบรวม แสวงหารูปแบบ หรือต้นแบบ ในการปฏิบัติด้านการบริโภค หรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานชีวภาพอย่างยั่งยืน ในระดับท้องถิ่น จังหวัด หรือภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ๓) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ที่ถูกรุกราน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มอาสาสมัคร และภาคเอกชน ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยอาศัยองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงให้ความสำคัญกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกรุกราน และการให้บริการของระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกรุกราน	หน่วยงานหลัก - สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - สถาบันการศึกษา - องค์กร/ชมรม/กลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๒ ส่งเสริมการผลิตทางเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม	๑) ส่งเสริม สนับสนุนวิธีปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีการเกษตรอย่างยั่งยืน รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ ๒) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกวิธี รวมถึงการติดตามตรวจสอบปริมาณสารเคมีที่ใช้ในภาคการผลิต ที่ตกค้างสะสมอยู่อย่างยาวนานในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะภาคการเกษตร และอุตสาหกรรม ๓) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสนับสนุนแนวทางและมาตรการทางเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ การรับรองมาตรฐานสินค้า การเข้าถึงกระบวนการขอการรับรองมาตรฐาน การสร้างแบรนด์ และการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ๕) จัดหาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งทุน และกลไกทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ในการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตทางการเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๖) พัฒนาเพิ่มช่องทางการตลาดในการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตในการการแข่งขัน การส่งออก การสร้างความมั่นใจในราคา และผลตอบแทน	หน่วยงานหลัก - กรมวิชาการเกษตร - สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) - กรมประมง - กรมปศุสัตว์ - กรมชลประทาน - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมการข้าว - กรมการค้าภายใน - กรมการพัฒนาชุมชน - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์ - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๓ พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในแหล่งที่เป็นถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลย	๑) กำหนดแนวทาง มาตรการการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับ และศักยภาพของพื้นที่ เช่น กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกละเลย ๒) พัฒนาศักยภาพแก่ชุมชน และผู้ประกอบการในท้องถิ่น ในการบริการด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๓) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลย รวมถึงระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดวางผังภูมิทัศน์ ระบบการจัดการขยะและน้ำเสีย การจัดสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ๔) พัฒนาคุณภาพ ศักยภาพ และจำนวนของมรดกโลกท้องถิ่น รวมถึงจัดทำข้อกำหนด กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกละเลยอย่างยั่งยืนสำหรับผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ๕) ส่งเสริมให้รูปแบบกิจการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่น อยู่ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ และความมั่นใจในการแบ่งปันรายได้ และผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนในพื้นที่อย่างเป็นธรรม	หน่วยงานหลัก - กรมการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๔ เสริมสร้างและเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นในการตั้งรับ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อถิ่นอาศัย	๑) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและประชาชน เพื่อให้มีองค์ความรู้ถึงผลกระทบและความเปราะบางจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสามารถปรับปรุงพฤติกรรมการให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่กระทบต่อถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม ๒) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือกิจกรรมทางการเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และอาจส่งผลกระทบต่อชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ที่ถูคุกคาม เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูก และพฤติกรรมการปลูกที่เหมาะสมกับฤดูกาลและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ๓) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนานวัตกรรมด้านการผลิตที่เหมาะสมและสามารถบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	หน่วยงานหลัก - องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - กรมวิชาการเกษตร - กรมประมง - กรมปศุสัตว์ - กรมชลประทาน - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมการข้าว - สถาบันการศึกษา หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๕ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำ และพัฒนาแผนการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ (Integrated Coastal Zone Management: ICZM)	๑) จัดทำ และพัฒนาแผนการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศที่สำคัญ โดยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมขับเคลื่อน ผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการถ่ายทอดลงสู่ระดับชุมชน ๒) กำหนดเขตและหลักเกณฑ์การควบคุมการปล่อยมลพิษ (น้ำเสีย ขยะมูลฝอย) การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณชายฝั่งทะเล และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้สอดคล้องกับศักยภาพในการรองรับ ๓) กำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเลระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	หน่วยงานหลัก - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมเจ้าท่า - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสนับสนุน - องค์กรพัฒนาเอกชน - ภาคเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๖ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ป่าด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม	๑) ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้และพื้นที่แนวกันชน โดยเฉพาะการฟื้นฟูป่าตามหลักการฟื้นฟูภูมิทัศน์ป่าไม้ (Forest Landscape Restoration-FLR) รวมทั้งให้สิทธิชุมชนเข้าใช้ประโยชน์จากป่า โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและขีดจำกัดในการฟื้นตัว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกรับรู้สิทธิของตนเอง เกิดการอนุรักษ์ ตามหลักการผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้ดูแลป่า	หน่วยงานหลัก - กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๒.๗ การสร้างแรงจูงใจ และประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เป็นกลไกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม	๑) พัฒนาแนวทาง มาตรการในการเพิ่มมูลค่า และช่องทางการตลาด ให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชนในพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ที่ถูคุกคาม พร้อมดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เช่น ใช้เป็นของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ๒) พัฒนาศักยภาพของชุมชนในการใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าบนฐานของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ด้วยภูมิปัญญาและการบริหารจัดการของชุมชน ๓) กำหนดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนคุณค่าระบบนิเวศบริการ (Payment for Ecosystem Services: PES) เพื่อสร้างแรงจูงใจเชิงบวกให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เช่น การจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ในชุมชนที่กำหนดที่ดูแลชนิดพันธุ์นั้นๆ และเก็บค่าบริการจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสมทบทุนเพื่อการอนุรักษ์และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับชุมชนทำหน้าที่ดูแลชนิดพันธุ์และถิ่นอาศัยต่อไป ๔) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู ชนิดพันธุ์ที่ถูคุกคาม โดยเฉพาะชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ใกล้สูญพันธุ์ และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์	หน่วยงานหลัก - สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) - กรมการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การพัฒนาเอกชน - ภาคเอกชน - สถาบันการศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๓ การศึกษา วิจัย และถ่ายทอดองค์ความรู้		
๓.๑ พัฒนาและส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ถิ่นอาศัย ตลอดจนชนิดพันธุ์ที่สูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น	๑) ศึกษา สำรวจ วิจัย และติดตามการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร แหล่งอาหาร ปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตในถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ประเมินการให้บริการทางนิเวศของถิ่นอาศัยความรุนแรง และแนวโน้มของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดทำรายงานสถานการณ์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม เช่น การเพิ่มความพยายามในการใส่หวงขา หรือติดตั้งสัญญาณเพื่อศึกษาเส้นทางอพยพ และการใช้พื้นที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่แน่นอน ๒) จัดทำ ปรับปรุงฐานข้อมูลในระบบภูมิสารสนเทศ ที่แสดงข้อมูลสถานภาพของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น แหล่งที่อยู่อาศัย และการกระจายของชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ในรูปของข้อมูลภูมิสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงประกอบ การวางแผนการอนุรักษ์และการเฝ้าระวัง และวางแผนลดภัยคุกคาม รวมถึงการปรับปรุงฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ๔) พัฒนาระบบกลไกเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง และระดับพื้นที่ (Clearing House Mechanism) รวมถึงการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระหว่างประเทศ	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - กรมทรัพยากรน้ำ - กรมประมง - กรมวิชาการเกษตร - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) - องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
	๕) ส่งเสริมการวิจัย การเพาะพันธุ์พืชป่าและสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ และที่สูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ รวมถึงการปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติ ๖) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการการศึกษา วิจัย เพื่อฟื้นฟูชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ และที่สูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ โดยอาศัยองค์ความรู้ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน และระหว่างประเทศ ๗) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกในการขับเคลื่อน การอนุรักษ์ คุ้มครองและใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม เช่น เทคโนโลยี AI (Artificial Intelligence) เทคโนโลยีเครือข่ายสารสนเทศกลาง ระบบเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (Government Information Network) รวมถึงการใช้ระบบ Big data เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์แนวโน้มการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในอนาคต ตลอดจนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	- องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - สถาบันการศึกษา - สถาบันวิจัยและวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย - สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย - สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ - สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย - สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย - กลุ่ม ชมรม อาสาสมัครในพื้นที่ หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๓.๒ พัฒนางานวิจัย องค์ความรู้และเทคโนโลยี ที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการให้บริการทางระบบนิเวศ	๑) สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาเครือข่ายด้านวิชาการและสถาบันการศึกษา เครือข่ายประชาชน เครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาต่อยอดงานวิจัย พร้อมทั้งผลักดันให้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ เช่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการศึกษาวิจัยกับองค์กรทั้งใน และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้อง การจัดหรือเข้าร่วมสัมมนา การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนนักวิจัย และกิจกรรมอาสาสมัครเก็บข้อมูลชนิดพันธุ์ เป็นต้น	หน่วยงานหลัก - สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ - สถาบันการศึกษา - สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย - สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย - สถาบันวิจัยและวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย หน่วยงานสนับสนุน - องค์กรพัฒนาเอกชน - ภาคเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านที่ ๔ การสื่อสาร การให้ความรู้ และการเสริมสร้างความตระหนัก		
๔.๑ เสริมสร้างความรู้ในเรื่องของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม ผ่านหลักสูตรการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	๑) สอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัยในระบบการศึกษา นอกกระบบการศึกษา การศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทางธรรมชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพกับวิถีชีวิตได้อย่างกลมกลืน ๒) จัดตั้ง พัฒนาศูนย์เรียนรู้สำหรับเยาวชน และประชาชนทั่วไป ในพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคาม รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียง มีการจัดทำแผนการบริหารจัดการการศูนย์เรียนรู้ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน พร้อมพัฒนาบุคลากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้อง	หน่วยงานหลัก - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - สถาบันการศึกษา - สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - กรมป่าไม้ - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - สมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย - มูลนิธิพื้นที่ชุ่มน้ำไทย - องค์การพัฒนาเอกชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
		หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
๔.๒ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่า ความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์ที่ถูคุกคาม และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น รวมถึงถิ่นอาศัย	๑) สร้างช่องทางสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์ คุ่มครอง พันธุ์ และการใช้ประโยชน์จากชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูคุกคามที่เขาได้จะสามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น ช่องทาง Social media โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ๒) จัดกิจกรรมรณรงค์ อบรม สัมมนา และการประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักและสร้างแรงจูงใจ ผ่านวันสำคัญต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ วันพลับพลึงธาร วันนกอพยพโลก เป็นต้น ๓) จัดทำนิทรรศการ ค่ายเยาวชน ฯลฯ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ที่ถูคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และการอนุรักษ์ถิ่นอาศัย ๔) สร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานต่างๆ เช่น มอบรางวัลให้กับสถานศึกษาหรือภาคเอกชนในท้องถิ่นที่ดำเนินงานด้านอนุรักษ์ถิ่นอาศัยและความหลากหลายทางชีวภาพ	หน่วยงานหลัก - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - กรมประมง - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - องค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
	๕) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ด้านการอนุรักษ์ และคุ้มครองถิ่นอาศัย และชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมาย และกฎหมาย อย่างเคร่งครัด ผ่านสื่อต่างๆ ๖) แสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน ผ่านการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) หรือจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน เพื่อให้เกิดกลไกในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ศูนย์เรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และศูนย์เรียนรู้ด้านพื้นที่ชุ่มน้ำ	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - กรมวิชาการเกษตร - กรมส่งเสริมการเกษตร - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน - สมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย - มูลนิธิพื้นที่ชุ่มน้ำไทย หน่วยงานสนับสนุน - กรมการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การพัฒนาเอกชน - สถาบันการศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๔.๓ เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งของเครือข่ายการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม	๑) เสริมสร้างความเข้มแข็ง และขยายเครือข่าย อนุรักษ์ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และกลุ่ม/ชมรม ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมประชุม จัดอบรม การแลกเปลี่ยนนักวิจัย ๒) เร่งผลิตบุคลากร รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาทางชีววิทยา นิเวศวิทยา อนุกรมวิธาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ	หน่วยงานหลัก - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - กรมวิชาการเกษตร - องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ - องค์การสวนพฤกษศาสตร์ - สถาบันการศึกษา - สมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย - มูลนิธิพันธุ์พืชหายาก - องค์การพัฒนาเอกชน หน่วยงานสนับสนุน - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. นิยามคำศัพท์

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่ายๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก

ระบบนิเวศ หมายถึง ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในแหล่งที่อยู่อาศัย ณ ที่ใดที่หนึ่ง ความสัมพันธ์มี ๒ ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิตและระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตด้วยกันเอง โดยมีการถ่ายทอดพลังงานและสารอาหารในบริเวณนั้นๆ สู่สิ่งแวดล้อม

ถิ่นที่อยู่อาศัย หมายถึง พื้นที่ทางระบบนิเวศวิทยา หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงพื้นที่ซึ่งเป็นที่อาศัยของสัตว์ พืช หรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่สิ่งมีชีวิตสามารถอาศัยและดำรงชีวิตอยู่ได้

ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data: Vertebrate) ประกอบด้วย ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ (Endanger: EN) และชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable: VU)

การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้องค์ประกอบความหลากหลายทางชีวภาพในวิถีทาง และอัตราที่ไม่นำไปสู่การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว รวมถึงการดำรงรักษาสภาพของความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบันและอนาคต

พื้นที่คุ้มครอง หมายถึง พื้นที่ทั้งทางบกและทางทะเลที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยมีการวางกฎระเบียบ และการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการอนุรักษ์

ที่มา: ๑) มาตรา ๒ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

๒) ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย: สัตว์มีกระดูกสันหลัง (Thailand Red Data: Vertebrates), ๒๕๖๐

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ คุ่มครอง และใช้ประโยชน์ถิ่นอาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ถูกคุกคาม

ที่ปรึกษา	ดร. รวีวรรณ ภูริเดช เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายประเสริฐ ศิรินภาพร รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดร. จิตตินันท์ เรืองวิริยยุทธ ผู้อำนวยการกองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ นางสาวสุกัญญา วิศาล นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดทำ	นางอุษารัตน์ จันทร์ภักดี นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ นางสาวสุปราณี กำปงชัน หัวหน้าแผนงานประเทศไทย องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)
ขอขอบพระคุณ	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ
จัดพิมพ์โดย	กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๖๐ โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๖๐
พิมพ์ครั้งแรก	สิงหาคม ๒๕๖๓
จำนวน	๒๐๐ เล่ม
ออกแบบ	นายอลงกรณ์ วงศ์หมั่น

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖
แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๖๐